

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

До 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди

ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали I науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
першого року навчання
факультету початкового навчання**

17 травня 2022 року

Частина 1

**Харків
2022**

УДК 378:373.3

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 5 від 18.05.2022 р.*

Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи: матеріали I науково-практичної інтернет-конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди (17 травня 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. д. пед. н., доц. В. В. Ушмарової. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Ч. 1. 39 с.

Збірник містить матеріали конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам початкової освіти. Розкриваються питання теорії та методики вищої освіти, теорії та методики навчання і виховання в початковій школі, арт-терапевтичні технології в початковій освіті, розвиток обдарованої дитини в освітньому середовищі початкової школи, підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті педагогіки партнерства, історико-педагогічні та компаративістські аспекти початкової освіти і підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і викладачів закладів вищої освіти.

УДК 378:373.3

СЕКЦІЯ 3

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Москальова Ліна Організація роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами 24

СЕКЦІЯ 4

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВПРАЦІ УЧИТЕЛЯ, УЧНЯ І БАТЬКІВ

Іванченко Наталя Взаємодія вчителя з батьками молодших школярів в умовах дистанційного навчання 25

Коротун Марина Роль взаємодії вчителя і батьків при формуванні особистості учня 26

Кремениця Анастасія Педагогічна освіта батьків молодших школярів у сучасних умовах в Україні 27

Кузнєцова Наталія Організація педагогічного партнерства школи і сучасної сім'ї 28

Садовнича Анастасія Зміст принципу партнерства у Концепції Нової української школи 29

СЕКЦІЯ 5

історико-педагогічні та компаративістські студії

Бережна Ольга Ідеї сімейного виховання у педагогічній спадщині А. Макаренка 30

Борисовська Юлія Підготовка вчителя початкових класів у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського 31

Верещун Діана Психолого-педагогічний аналіз проблеми здібностей: історична ретроспектива 32

Демченко Наталія Витоки ідей формування працелюбства у школярів (дохристиянський період) 33

Мацишина Світлана Домашня освіта в Україні у першій половині XIX століття 34

Мирошнікова Ганна Гуманістичне виховання молодших школярів в спадщині В. Сухомлинського 35

Навроцька Катерина Вимоги до особистості вчителя у педагогічній спадщині В. Сухомлинського 36

Орловська Юлія Просвітницько-педагогічні ідеї Б.Д. Грінченка 37

Семенова Ірина Авторські педагогічні системи А. Макаренка і В. Сухомлинського у сучасній початковій школі 38

Психолого-педагогічний аналіз проблеми здібностей: історична ретроспектива

Верещун Діана

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент В. В. Ушмарова

Проблема здібностей має тривалу історію їх вивчення. Відомо, що ще давні китайці чотири тисячоліття тому використовували певний варіант тестування здібностей при відборі людей на державну службу. Навіть у Біблії зустрічається згадка про судову експертизу здібностей. Спроби філософського осмислення природи здібностей знаходимо в працях Платона, Аристотеля, Аврелія, Августина, Фоми Аквінського, Ібн-Сіні, Фарабі, Спінози та ін.

Початок наукового вивчення здібностей належить до XIX ст. і пов'язаний з іменами Ф. Гальтона, Дж. Кеттела, А. Біне та ін. Ф. Гальтоном були закладені основи емпіричного підходу до проблеми здібностей. На початку XX ст. з'являються різноманітні теорії інтелекту: двохфакторна модель інтелекту Ч. Спірмена, мультифакторна теорія Л. Терстоуна, ієрархічна модель інтелекту Р. Кеттелла. Найбільш відомими системними теоріями здібностей є біоекологічна модель С. Цесі, теорія множинних інтелектів Г. Гарднера і теорія успішного інтелекту Р. Стернберга. У др. пол. XX ст. в зарубіжній психології здібностей починають розвиватись біологічний і когнітивний підходи.

У вітчизняній науці до початку XX ст. дослідження здібностей перебували на рівні світової науки. Фундаментальні розробки починаються з 40-х років XX ст. і пов'язані з іменами С. Рубінштейна, Б. Теплова, Б. Ананьєва, О. Леонтьєва, В. Мясіщева та ін.

Найбільшого поширення і визнання отримало визначення здібностей Б. Теплова як індивідуально-психологічних особливостей, які відрізняють одну людину від іншої. Н. Лейтес основну увагу в питаннях розвитку здібностей приділяє віковим фактором. К. Платонов у розумінні здібностей виходив із зв'язку здібностей зі структурою особистості і виділяв дві загальні якості особистості: характер і здібності.

О. Музика визначає здібності як внутрішній динамічний ресурс саморозвитку, що базується на індивідуально-своєрідному поєднанні особистісних властивостей і полягає у здатності суб'єкта вирішувати ситуаційні й життєві завдання з допомогою ефективних діяльностей.

У сучасній психології здібностей виокремлюється два основні підходи: 1) здібності трактуються як індивідуально-психологічні особливості особистості, що є умовою успішного виконання тієї чи іншої діяльності (В. Крутецький, Н. Лейтес, С. Рубінштейн, Р. Стернберг, Б. Теплов, Е. Торенс, В. Юркевич та ін.); 2) здібності розглядаються як єдність генетично обумовлених і прижиттєво сформованих механізмів (В. Шадріков).

Таким чином, ретроспективний аналіз наявних теорій здібностей дає можливість простежити послідовність поглядів і теоретичних суджень щодо суті, змісту, класифікації, способів виявлення і чинників розвитку здібностей, співвідношення задатків і здібностей, здібностей і діяльності тощо.